



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานและปัจจัยที่สำคัญในการสร้างสรรค์ให้สังคม เจริญขึ้น จากการศึกษาแนวนโยบายความคิดและวิธีการจัดการศึกษาของไทยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์มาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการ เปลี่ยนแปลง เจริญก้าวหน้ามา เป็นอันมาก การกิจในการจัดการศึกษาควรจะต้องกระทำต่อไปด้วยความ เข้าใจอันถ่องแท้ ถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวในอดีต เข้าใจใน เนื้อแท้ของปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ (เอกวิทย์ ฅ กลาง 2526 : 6) เพราะการศึกษาเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยลดยปัญหา และ เสริมสร้างคุณภาพแก่พล เมือง ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้การสนับสนุน ส่ง เสริมการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าขึ้นตลอดเวลา

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคล เข้าใจและรู้จัก เลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (สำนักนายกรัฐมนตรี 2520 : 8) แต่หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มาเป็นเวลา 9 ปี และ 6 ปี ตามลำดับ ปรากฏว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2528 : 1-7) พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

- ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจความต้องการของหลักสูตร ไม่เข้าใจในเรื่องจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ไม่ยอม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ตามแนวหลักสูตรใหม่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของหลักสูตร
- โรงเรียนไม่สามารถสนองความต้องการของหลักสูตร ในเรื่อง การ เปิดสอนวิชาชีพ ได้ ขาดสถานที่ฝึกงานอาชีพ สถานประกอบการ ไม่ให้ความร่วมมือและค่าใช้จ่ายสูง



- การจัดแผนการเรียน โรงเรียนจัดแผนการเรียนวิชาสามัญเป็นส่วนมาก และโรงเรียนยังไม่สามารถจัดแผนการเรียนสนองความต้องการ ความถนัดและความสามารถ ของนักเรียนได้มากนัก

- โรงเรียนจัด เปิดสอนวิชาชีพ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- โรงเรียนยังไม่จัดส่งนักเรียนออกไปฝึกงานตามสถานประกอบการ
- โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์การเรียนการสอน
- โรงเรียนมีครูขาด เกินในบางหมวดวิชา และขาดครูที่มีความรู้เฉพาะ เช่น ครูแนะแนว ครูวัดผล ครูสอนวิชาตารางงานและอาชีพ

- เนื้อหาในหลักสูตรกว้าง และมีมาก แต่เวลาสำหรับการจัดกิจกรรมมีน้อย
- โรงเรียนขาดคู่มือและ เอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน
- แบบเรียนบางวิชายังมี เนื้อหาไม่เหมาะสมและไม่สะดวกต่อการจัดซื้อ
- ครูยังไม่เข้าใจระเบียบวิธีการประเมินผลตามแนวหลักสูตรใหม่

## 2. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล

- ครูไม่สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้ครบทุกจุดประสงค์การเรียนรู้
- ครูไม่สามารถออกข้อสอบได้ทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะสมรรถภาพสูง
- เกณฑ์ในการผ่านของแต่ละโรงเรียนไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเกณฑ์ในการผ่านสูงเกินไป

- ผลการประเมินไม่เป็นที่พอใจของผู้สอน เพราะไม่ทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

- แบบสอบวัดที่ครูใช้ยังไม่ได้มาตรฐาน ครูออกข้อสอบวัดไม่ครบทุกสมรรถภาพ
- บุคลากรด้านการวัดและประเมินผลไม่เพียงพอ และหน่วยงานรับผิดชอบยังขาด เครื่องมือวัดที่ได้มาตรฐานบริการโรงเรียน

## 3. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติการสอนของครู อาจารย์ในโรงเรียน

- โดยทั่วไปแล้วครูยังไม่ เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ครูยังเป็นศูนย์กลางการเรียน การสอน แสดงบทบาทของคนในฐานะผู้ป้อนวิชาความรู้ให้นักเรียนและนักเรียนก็ เป็นผู้รับ เท่านั้น

- ครูไม่ใส่ใจในการหาความรู้และปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ทำให้ครูขาด เทคนิค ในการสอนใหม่ ๆ



- ครูไม่เตรียมการสอน และขาดความรับผิดชอบในวิชาที่สอน
- ครูไม่ใช้อุปกรณ์การสอน
- ครูสอนไม่เต็มตาม เวลา และ เต็มตามหลักสูตร
- ครูสอนแล้วไม่ติดตามผลงาน

นอกจากนี้ ยังพบว่าครู อาจารย์ขาดความรู้ในหลักวิชาครูและจิตวิทยาการศึกษา ครู อาจารย์บางคนต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการสอน ครู อาจารย์ไม่เข้าใจหลักการ แนวทางการสอนโดยยึดจุดประสงค์ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

#### 4. ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน

- โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน
- โรงเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน
- โรงเรียนไม่มีแผนการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน
- โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้
- โรงเรียนขาดสถานที่เก็บอุปกรณ์ที่เหมาะสมโดยเฉพาะ

#### 5. ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ปีการศึกษา 2525 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานของสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ ที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และในปีการศึกษา 2526 สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการได้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ทุกสังกัดวิชาที่ทดสอบ คือ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา วิชาพลานามัย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ผลการทดสอบปรากฏโดยสรุปว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างต่ำ ซึ่งพอจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวในการเรียนของนักเรียนและเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นี้ อาจมีสาเหตุมาจากแบบทดสอบยากเกินไป สมรรถภาพพื้นฐานของนักเรียนต่ำ และความบกพร่องในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน



การศึกษาจะบังเกิดผลดีมีคุณภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดและดำเนินการของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยตรง คือให้การศึกษาแก่เด็ก และโรงเรียนจะดำเนินการสำเร็จได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับการบริหารโรงเรียน การจัดการ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นผลกระทบถึงมาตรฐานของโรงเรียนที่จะต้องหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น นั่นคือ ต้องอาศัยการนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือ เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สัจด์ อุทรานันท์ 2529 : 7) โดยปกติการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย มักจะทำโดยศึกษานิเทศก์ แต่ในปัจจุบัณงานนิเทศการศึกษา มีขอบเขตและความสำคัญมากขึ้น เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาต่าง ๆ อีกหลายด้าน เช่น หลักสูตร เทคนิค และวิชาการใหม่ ๆ ที่บังเกิดขึ้น ในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน ตลอดจนการขยายตัวในด้านจำนวนโรงเรียนและขนาดโรงเรียน ทำให้มีจำนวนนักเรียนและบุคลากร ในขณะที่จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่ได้เพิ่มขึ้นตาม ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่าแต่ก่อน สัดส่วนอันสมดุลย์ ดังนั้นการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยศึกษานิเทศก์ จึงไม่เพียงพอและทำการนิเทศไม่ทั่วถึง และทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาไปสู่ระดับห้องเรียนได้ครบทุกโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องอาศัยวิธีการนิเทศการศึกษาอีกแบบหนึ่ง คือการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นวิธีการหรือกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคลากรภายในโรงเรียนคิดขึ้น เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติของบุคลากรภายในโรงเรียน มีผลทำให้การบริหารและการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมสามัญศึกษา 2530 : 1) บุคลากรภายในโรงเรียนที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ รวมไปถึงครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ซึ่งโรงเรียนได้คัดเลือกหรือแต่งตั้ง เพื่อช่วยเหลือครูในการพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น จากความสำคัญของการนิเทศการศึกษาดังกล่าว กรมสามัญศึกษา จึงได้กำหนดเป็นนโยบายในการบริหารและการพัฒนาการศึกษา ปี 2530 ในข้อที่ 10 เกี่ยวกับนโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารและสนับสนุนไว้ว่า "ปรับปรุงการนิเทศการศึกษาให้มีเอกภาพ จัดให้มีกรมการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา พัฒนาและนำนวัตกรรมกระบวนการนิเทศทางไกล และการนิเทศภายในมาใช้พัฒนาบุคลากรทางด้าน การนิเทศ รวมทั้งพัฒนาวิชาการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพ" (กรมสามัญศึกษา 2530 : 18)

กรมสามัญศึกษา โดยความร่วมมือของกองแผนงาน และหน่วยศึกษานิเทศก์ได้จัดประชุม สัมมนาบุคลากรโรงเรียนกลุ่มทดลองในโครงการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน



มัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จำนวน 9 โรงเรียน ภายในเขตการศึกษา 12 เมื่อเดือนเมษายน 2528 เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และสามารถนำแนวทางไปทดลองปฏิบัติในโรงเรียนได้ จากนั้นก็ได้ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนทดลองทั้ง 9 โรงเรียน และนำผลการทดลองมาสัมมนาสรุปผลการปฏิบัติงาน เมื่อเดือนมกราคม 2529 ณ โรงเรียนชลบุรี "สุขบท" จังหวัดชลบุรี ผลจากการสัมมนาครั้งนี้ กรมสามัญศึกษาได้นำมาปรับแนวทางการดำเนินงานนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนให้ชัดเจน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในปีงบประมาณ 2529 กรมสามัญศึกษามีนโยบายให้เขตการศึกษาแต่ละเขตดำเนินการขยายผลโดยมุ่งหวังกลุ่มเป้าหมายเฉพาะโรงเรียน ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา

สำหรับปีงบประมาณ 2530 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนทดลอง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาใน ส่วนกลาง 29 โรงเรียน ในววนภูมิภาคเขตละ 2 - 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 - 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน รวม 33 โรงเรียน โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาได้จัดทำคู่มือการจัดการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และผู้นิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้อง จากนั้นกรมสามัญศึกษาก็จะได้ดำเนินการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อหาข้อสรุปผลของการทดลองครั้งนี้ ซึ่งจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อขยายผลอย่างกว้างขวางต่อไป

นิวัตร นาคะเวช (2528 : จ) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 4 ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาพบว่า โรงเรียนขนาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ ขาดวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญขาดการนิเทศและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครูขาดการยอมรับและศรัทธาต่อผู้นิเทศ ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมนิเทศ รวมทั้งขาดงบประมาณและวัสดุในการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ศิริวรรณ ฉายะ เกษตริน (2529 : ฉ) ได้พบว่าอุปสรรคและปัญหาในการจัดดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ได้รับการระบุถึงมาก คือ อุปสรรคและปัญหาทางด้าน

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



บุคลากรและการจัดการ ได้แก่ ปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากสาเหตุที่ผู้นิเทศภายในโรงเรียน ยังขาดความรู้และทักษะในการนิเทศและการแนะนำจากผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน การจัดระบบงานยังไม่มีประสิทธิภาพ ขอบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2529 : 66-69) วิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ในส่วนของผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนกลุ่มทดลอง โรงเรียนกลุ่มทดลองได้มองเห็นความสำคัญของการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนว่า เป็นงานที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนโดยตรง ควรได้มีการจัดทำอย่างสม่ำเสมอ และการดำเนินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานหรือโครงการที่ได้กำหนด ส่วนในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากบุคลากรของโรงเรียนที่พบจากการดำเนินงาน ได้แก่

- (1) ปัญหาเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนไม่ตรงกัน
- (2) ปัญหาเรื่องการยอมรับ
- (3) ปัญหาเรื่องทักษะของผู้นิเทศ
- (4) ปัญหาเรื่องเวลาการปฏิบัติงาน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่เป็นอันดับแรก เป็นปัญหาเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เนื่องจากความรู้ความเข้าใจทางการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน นับว่าเป็นขั้นต้นขั้นแรกที่จะทำให้เกิดความรู้สึกริเริ่มคิดสร้างสรรค์ งานนิเทศการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป และก่อให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีความเชื่อมั่น ถ้าหากผู้บริหารและครูมีความเข้าใจต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนแล้ว จะมีผลให้เกิดแนวคิดโน้มน้าวเอียงที่จะปฏิบัติงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนั้นความเข้าใจต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการนิเทศการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น



เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ กรมสามัญศึกษาได้ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนต่อนิสิตตามหนังสือที่ ศธ 0808/29453 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2530 เรื่อง การสนับสนุนการทำวิจัยของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ดังนั้นการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้งกับโรงเรียนในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ ด้วยเหตุที่ยังไม่มีใครทำวิจัยในเรื่องดังกล่าว กรมสามัญศึกษาได้ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น ส่วน ๆ โดยมีผู้รับผิดชอบแต่ละส่วนดังนี้

1. ในส่วนกลางจำนวน 1 คน
2. ภาคกลางและภาคเหนือ ได้แก่เขตการศึกษา 1, 5, 6, 7 และ 8 จำนวน 1 คน
3. ภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่เขตการศึกษา 9, 10, 11, 12 จำนวน 1 คน
4. ภาคใต้ ได้แก่เขตการศึกษา 2, 3, 4 จำนวน 1 คน

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจและความประสงค์ที่จะศึกษาโรงเรียนในส่วนกลางในหัวข้อเรื่อง "การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา" เพื่อนำผลไปวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวต่อไปรวมทั้ง เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอีกด้วย

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครภายใต้โครงการการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา



ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของกรมสามัญศึกษา ปี 2530
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากับผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา ปี 2530 ในกรุงเทพมหานครซึ่งมีโรงเรียนอยู่ในโครงการทั้งสิ้น 29 โรงเรียน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. โรงเรียนวัดราชาธิวาส
2. โรงเรียนสตรีวิทยา
3. โรงเรียนราชวินิตมัธยม
4. โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม
5. โรงเรียนนนทรีวิทยา
6. โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
7. โรงเรียนสตรีวิทยา 2
8. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
9. โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันทอุปถัมภ์)
10. โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม
11. โรงเรียนสตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ
12. โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
13. โรงเรียนเทพลีลา
14. โรงเรียนศรีพฤฒา
15. โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย
16. โรงเรียนทรีอภิศก
17. โรงเรียนศึกษานารี
18. โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
19. โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์
20. โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม
21. โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม



22. โรงเรียนวัดน้อยใน
23. โรงเรียนบางมดวิทยา "สีสุกหวาดจวนอุปลัมภ"
24. โรงเรียนบางแคปานบัววิทยา
25. โรงเรียนทอวัง
26. โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
27. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
28. โรงเรียนเบญจมราชาลัย
29. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

#### ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลของการวิจัย จะเป็นข้อมูลในการพัฒนา ส่งเสริมการจัดการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนในส่วนกลาง
2. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อกรมสามัญศึกษา ในการนำไปหาแนวทางปรับปรุง การดำเนินงานของโครงการ นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

#### คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึงสถานศึกษาในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่อยู่ภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนทั่วประเทศ จำนวน 62 โรงเรียน แบ่งเป็น ส่วนกลาง 29 โรงเรียน ส่วนภูมิภาค 33 โรงเรียน สำหรับการวิจัยนี้ เป็นโรงเรียนส่วนกลางจำนวน 29 โรงเรียน

การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา หมายถึงวิธีการหรือกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคลากรภายในโรงเรียนคิดขึ้น เพื่อพัฒนา ความรู้ ทักษะและเจตคติของบุคลากรภายในโรงเรียนมีผล ทำให้การบริหารและการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ



ความเข้าใจต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน หมายถึง ความเข้าใจต่อการ

นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน  
ภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของ  
กรมสามัญศึกษา ปี 2530

ผู้บริหารโรงเรียน

หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วย  
ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ  
ที่ได้รับการอบรมในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน  
กรมสามัญศึกษา

ครู

หมายถึง บุคลากรภายในโรงเรียนที่ได้รับการอบรมในโครงการ  
นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา ซึ่งประกอบด้วย  
หัวหน้าหมวดวิชา

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย โดย

- 1) วิเคราะห์เอกสารการอบรม คู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการ  
ภายในโรงเรียน หลักสูตรการสัมมนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ที่ใช้ในการอบรม  
สัมมนาผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน  
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตการศึกษาต่าง ๆ ทั้ง 12 เขตการศึกษา
- 2) สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน  
ซึ่งได้แก่ ผู้ดำเนินงานตามโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เข้ารับการอบรมตามโครงการ  
นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา
- 3) นำผลการวิเคราะห์จากข้อที่ 1 และ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง  
กับโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนตรวจและพิจารณาแก้ไข เพื่อนำไปเป็นกรอบความคิด  
ในการสร้างเครื่องมือวิจัย



ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากกรอบความคิดที่วิเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1 ซึ่งได้ผ่านการแนะนำและพิจารณาแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (TRY OUT) กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร เป้าหมายแต่เคยผ่านการอบรมและได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมาแล้ว จำนวน 30 คน เพื่อหาอำนาจจำแนก (DISCRIMINATION) ความยากง่าย (DIFFICULTY) และความเที่ยง (RELIABILITY) ของเครื่องมือ จากนั้นจึงนำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มประชากร เป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ของกรมสามัญศึกษา

#### กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียนได้แก่ผู้อำนวยการ 29 โรงเรียน จำนวน 29 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 29 โรงเรียน จำนวน 29 คน และครูได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชา 29 โรงเรียน จำนวน 319 คน รวมเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 377 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนเพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัย ลักษณะของ เครื่องมือมีดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบวิเคราะห์เอกสารการอบรม โดยใช้วิเคราะห์ จุดประสงค์ เนื้อหา และการปฏิบัติงานตามโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Strutred Interview) ใช้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เพื่อรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ จุดประสงค์ เนื้อหา และการปฏิบัติงานภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน



ข้อมูลจาก เครื่องมือทั้ง 2 ชนิดข้างต้นจะนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย และใช้เป็นกรอบความคิดสำหรับ เครื่องมือในการวิจัยในขั้นที่ 2 ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 เป็นเครื่องมือศึกษาความเข้าใจของผู้บริหาร และครูต่อกรณี เทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานภายใต้โครงการ นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) โดยคำถามแต่ละข้อประกอบด้วยคำตอบ 4 ตัวเลือก และมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นหนังสือราชการซึ่งออกจากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากร โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. นำแบบสอบถาม ไปส่งและเก็บด้วยตนเอง
2. นำแบบสอบถาม ไปส่งด้วยตนเอง และขอให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์
3. ส่งแบบสอบถาม ไปให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์ และให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากแบบวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสารการอบรม แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนด เป็นกรอบความคิดสำหรับ สร้าง เครื่องมือการวิจัยในขั้นตอนที่ 2



## การวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นตอนที่ 2

### 1. ตัวแปรที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

#### 1.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

- ขนาดของโรงเรียน
- อายุ
- อายุราชการ
- วุฒิทางการศึกษา

#### 1.2 ตัวแปรตาม

ความเข้าใจต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ

ดังต่อไปนี้

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
- แนวทางในการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
- กิจกรรมการนิเทศ
- ทักษะของผู้นิเทศ
- การนิเทศแบบคลินิก
- การวางแผนการนิเทศในโรงเรียน
- การเขียนและประเมินผลโครงการนิเทศ

### 2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณหาค่าสถิติ ดังนี้

#### 2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)



2.2 ความเข้าใจของผู้บริหารและครูต่องานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน  
วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของคะแนน  
มาตรฐาน (T-Score) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

### 3. เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางและแผนภูมิประกอบการบรรยาย

การเสนอผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 ประกอบด้วย

- ความ เป็นมา และความสำคัญของปัญหา
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ขอบ เขตของการวิจัย
- คำถามที่ต้องการคำตอบ
- ประโยชน์ของการวิจัย
- คำนียามที่ใช้ในการวิจัย
- วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

- ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก